

Posudek diplomové práce Bc. Karolíny Pranevské *Slovesný systém italštiny a jeho úskali z perspektivy českých studentů italianistiky*, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2022/2023

Karolína Pranevská si pro svou diplomovou práci zvolila poněkud netradiční – alespoň tedy na neučitelském oboru – téma: pokusila se nahlédnout problematiku italského slovesného systému z hlediska akvizice druhého jazyka. Svou studii založila na autentických testech vypracovaných studenty bakalářského studia oboru Italianistika na Ústavu románských studií FFUK a cílem její práce bylo odhalit nejčastější oblasti, v nichž čeští studenti italianistiky chybují.

Výzkum komplikovaly především dva faktory: jednak to, že italština se u nás vyučuje převážně jako filologický obor a s didaktickým pohledem se studenti setkávají jen okrajově (mají ovšem možnost navštěvovat kvalitně vedený didaktický seminář italské lektorky). Zde je ovšem třeba zmínit, že diplomantka absolvovala pedagogické minimum na Pedagogické fakultě a svůj zájem o tuto oblast prohlubovala, jak je z práce patrné, četbou hojné sekundární literatury, nemluvě o jejím praktickém působení jako vyučující italštiny. Druhý problém představuje určitá nevyváženost analyzovaných dat: počet i typy poskytnutých testů se v jednotlivých ročnících výrazně liší, a je tudíž obtížné vyvozovat z kalkulace chyb nějaké obecně platné a statisticky bezchybné závěry.

Navzdory tomu bych hned zkraje ráda zdůraznila, že považuji diplomovou práci Karolíny Pranevské za mimořádnou nejen vzhledem k pečlivosti zpracování a rozsahu (práce má přes 120 stran), ale také s ohledem na autorčinu samostatnost a odvalu (motivovanou velkým nadšením pro problematiku výuky cizích jazyků) vydat se mimo bezpečně vyšlapané cesty lingvistických analýz a kontrastivních rozborů, jimž se studenti italianistiky ve svých jazykovědně zaměřených kvalifikačních pracích obvykle věnují.

Práce je velmi přehledně strukturována a rozdělena na část teoretickou a praktickou. V té teoretické se autorka poměrně obsírně věnuje tématu osvojování jazyka, různým přístupům a pojmům, které budou pro aplikační část práce zásadní, jako je např. jazykový transfer. Následuje kapitola o typologických charakteristikách italštiny a češtiny, resp. o typologických podobnostech a odlišnostech, které mají na zvládnutí mnoha gramatických jevů v cizím jazyce nesporný vliv. Poněkud nadbytečná by se mohla zdát kapitola věnovaná přehledovému popisu italského slovesného systému tak, jak je podáván v učebnicích italštiny; dlužno ovšem podotknout, že se zde autorce podařila velmi pěkná syntéza nejproblematictějších jevů a mnohdy jde výklad mnohem hlouběji než v běžných jazykových příručkách, jako například u kategorie vidu. I v této části diplomantka vychází z perspektivy českých mluvčích studujících italštinu, je zde tedy řada kontrastivních poznámek a pasáží, které v učebnicích obvykle nenajdeme.

Praktickou část uvádí oddíl o typologii chyb, následuje velmi pečlivě provedený popis metodologie a – poměrně dlouhý – výčet hypotéz. Kapitola *Podrobná analýza chyb* se skládá ze dvou částí, kvantitativní a kvalitativní. Je patrné, že autorka oběma částem věnovala dlouhé hodiny usilovné práce. Minuciózně si zaznamenávala každou chybu dle zvolené typologie, chyby dělí podle domén (morfosyntax, lexikum atd.) a kategorií (např. slovesné časy či způsoby) a také podle jednotlivých ročníků studia. Základní kvantitativní údaje jsou beze sporu pro analýzu tohoto typu nezbytné, ale jejich takto detailní zpracování, a zejména potom souhrnné tabulky s procentuálními údaji, jsou poněkud zavádějící, neboť jednotlivé údaje lze jen obtížně srovnávat. V každém ročníku se vyskytují odlišné typy testů a navíc se nepochybně liší i počet zkoumaných testů v každém ročníku; některé jevy se ve cvičeních vyskytují jen marginálně, a na jiné bývá naopak zaměřena pozornost; kategorie chyb se v řadě případů nutně překrývají (kam například zařadit chyby ve slovesných časech u

pomocných sloves pasiva?). Výsledná čísla toho tedy o situaci mnoho nevyovídají a lze s nimi pracovat jen orientačně, třeba jako s užitečným podkladem pro kvalitativní analýzu.

Kvalitativní analýza je naopak velmi cenná a poukazuje na zajímavé tendence. Vyplývá z ní, které jevy dělají studentům největší problémy, a zajímavé je pozorovat i vývoj těchto chyb během studia (např. chybné tvary sloves ve futuru). Některé postřehy v této části mohou motivovat učitele italštiny k tomu, aby určitým gramatickým jevům věnovali při výuce větší pozornost a vyhradili si na ně více času.

Na konci kapitoly se autorka pokusila o shrnutí výsledků analýzy, komentuje jednotlivé hypotézy a odpovídá na otázky, které si položila v úvodu aplikační části. Vyjadřuje se k typům chyb, k obtížnosti jednotlivých typů cvičení i k potenciálním příčinám nesprávných řešení, byť sama uznává, že výsledky jsou zobecnitelné jen částečně a k jejich potvrzení by bylo třeba spolehlivější statistické analýzy, a zejména konzistentnějších dat.

K této části bych měla jednu konkrétní otázku: Skutečně se chyba u „vkládání grafému h“ signalizujícího velární výslovnost předchází souhlásky objevuje jen dvakrát? (s. 102). Mám pocit, že studenti zde chybují opakovaně (*cercerò* atp.)

Práce je psána velmi pěknou češtinou s jen sporadickými překlapy (interpunkce, Báhniková, Salvi a Venalli místo Salvi a Vanelliová) a několika málo věcnými posuny (např. „imperfektum vyjadřuje *souslednost* v minulosti“ (s. 38) - místo „současnost“; kondicionál v modálním užití spíše než *nejisté mínění* (s. 51) vyjadřuje reprodukovanou řeč (prý)).

Mám-li shrnout vše výše řečené a naznačené, považuji práci Karolíny Pranevské za pozoruhodnou, navzdory zřejmým nedostatkům v oblasti kvalitativní analýzy. Vzhledem k tomu, že práce tohoto typu vznikají na českých univerzitách jen ojediněle (italština není, alespoň pokud je mi známo, nikde učitelským oborem), považovala bych za užitečné, kdyby mohla vyjít tiskem, např. v podobě delšího článku. Předtím by ovšem bylo nutné revidovat (možná i redukovat) kvantitativní údaje a využít některé vhodné a propracované statistické metody, aby měly číselné údaje vypovídající hodnotu.

Práci k obhajobě s potěšením doporučuji a hodnotím ji známkou **výborně**.

V Praze dne 4. června 2023

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
vedoucí diplomové práce